

Sygn. akt VI Ca 114/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2017r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jolanta Janas

Sędzia: SSO Janina Ignasiak

Sędzia: SSO Halina Garus (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Cieślak

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2017r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko A. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego A. P.

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 30 czerwca 2016r.

sygn. akt XII C 210/16

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.400 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ca 114/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 27 stycznia 2016 r. skierowanym przeciwko A. P. powód (...) z siedzibą w W. żądał uznania za bezskuteczne w stosunku do nich umowy darowizny zawartej między J. P. (1) a pozwanym sporządzonej w dniu 6 czerwca 2014 roku w Kancelarii Notarialnej M. P. (1) w C., za nr Rep. A (...) wobec tego, że przysługuje mu wierzytelność wobec dłużnika J. P. (1) wynikająca z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie w dniu 10 listopada 2009 r. w sprawie sygn.akt I Nc (...) co do kwoty 15.392,15 zł wraz z odsetkami ustawowymi i zaszędzenia od pozwanego kosztów procesu.

Pozwany złożył odpowiedź na pozew, wnosił o jego oddalenie, z zasądzeniem kosztów.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy przedmiotowe powództwo uwzględnił oraz orzekł o kosztach postępowania. Sąd Rejonowy ustalił w sprawie następujący stan faktyczny i na jego podstawie dokonał rozważań z których to czynności wynika, że: w dniu 10 listopada 2009 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia

wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc(...) co do obowiązku zapłaty przez pozwanego J. P. (1) na rzecz powoda G. (...) N. (...) w W. kwoty 15.763 zł 09 gr wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania w kwocie 2615 zł. Odpis nakazu wraz z załącznikami został wysłany na adres pozwanego w C., ul. (...) i odebrany przez J. P. (2), żonę pozwanego. Nakaz jest prawomocny, a 8 stycznia 2010 roku wydano wierzycielowi tytuł wykonawczy. Wierzytelność została sprzedana powodowi przez bank, który uprzednio prowadził działania egzekucyjne przeciwko dłużnikowi. Wniosek powoda o nadanie klauzuli wykonalności wymienionemu wyżej nakazowi zapłaty w postępowaniu nakazowym przeciwko małżonce dłużnika J. P. (2) został oddalony na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia wydanego 21 grudnia 2015 roku w sprawie I Co (...).

Powód wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi, która prowadzona była przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy - Śródmieścia P. A. w sprawie Km (...), została umorzona w dniu 17 maja 2011 roku z powodu bezskuteczności. Kolejna egzekucja została wszczęta 13 czerwca 2013 roku i była prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wołominie H. S. w sprawie Km (...), z mocy postanowienia wydanego 6 sierpnia 2013 r. akta zostały przekazane do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie T. K.. 18 kwietnia 2016 r. komornik zawiadomił powoda że prowadzone postępowanie jest całkowicie bezskuteczne. Dłużnik J. P. (1) był właścicielem nieruchomości zabudowanej stanowiącej działkę nr (...) o pow. 0,5989 ha położonej w M., ul. (...), na podstawie umowy o częściowym dziale spadku i zniesieniu współwłasności, zawartej w formie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 6 listopada 2001 r w Kancelarii Notarialnej M. B. w C., za nr Rep. A (...). W dniu 2 grudnia 2003 roku J. P. (1) darował pozwanemu oraz swojej córce M. P. (2) udziały, po 1/2 części, w nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położoną w M.. Stan prawny tej nieruchomości był uregulowany w księdze wieczystej nr (...). W dniu 23 kwietnia 2013 roku pozwany sprzedał rodzicom J. i J. małżonkom P. udział w 1/4 części w nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) w M. za cenę 165.000 zł. W następnym roku dłużnik J. P. (1) i jego żona J. P. (2) darowali pozwanemu udział w nieruchomości, który kupili od niego w 2013 roku. Rodzice pozwanego sprzedali lokal mieszkalny przy ul. (...) w C. w dniu 25 kwietnia 2012 roku, w którym poprzednio mieszkali .

Pozwany pozostaje z rodzicami w dobrych, serdecznych stosunkach, często się z nimi kontaktuje, jak twierdzi, nie miał wiedzy o kłopotach finansowych ojca. Rodzice pozwanego mieszkają w M. od 2013 roku, w domu położonym na działce nr (...).

Zdaniem Sądu Rejonowego w warunkach obowiązujących przepisów prawnych tj. art. 527 par 1 i par 2 i 3 i art. 528 kc powód wykazał spełnienie przesłanek warunkujących uwzględnienie roszczenia.

Sąd zważył, że po stronie powoda istnieje wymagalna wierzytelność wobec dłużnika, potwierdzona tytułem wykonawczym, pochodzącym od Sądu . Istniała one już w chwili dokonywania czynności między dłużnikiem a pozwanym, bowiem dług istniał co najmniej od 2004 roku . Powód udowodnił także, że dłużnik nie spłacił długu i nie mogą wyegzekwować tego obowiązku w drodze egzekucji komorniczej . Jak wynika ze zgromadzonych dowodów, przeciwko dłużnikowi kilkakrotnie była prowadzona egzekucja / także przez poprzedniego wierzyciela/ ale okazywała się bezskuteczna. Twierdzenie pozwanego, że ojciec nie wiedział o długu i o toczących się postępowaniach egzekucyjnych nie polega w ocenie Sądu na prawdzie, skoro zarówno J. P. (1) jak i matka pozwanego J. P. (2) potwierdzali odbiór korespondencji zarówno z sądu jak i od komornika / zwrotne poświadczenia odbioru w aktach załączonych do sprawy /. Zdaniem Sądu pierwszej instancji niewątpliwie dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, skoro w kilku postępowaniach egzekucyjnych, toczących się przeciwko niemu nie udało się wyegzekwować zobowiązania, a pozbył się w zasadzie jedyne go składnika majątkowego, jakim rozporządzał. Jak wynika z umowy zawartej w dniu 23 kwietnia 2013 roku - w 2013 roku zapłacił synowi kwotę 165.000 zł za udział w 1/4 we własności nieruchomości w M. / k- 88 akt/ . Skoro dysponował taką kwotą, to mógł przecież zaspokoić wierzyciela, zwłaszcza , że w 2012 roku sprzedał mieszkanie za taką samą kwotę. Zamiast tego w następnym roku darował udział w nieruchomości synowi, jako wartość darowizny wskazując taką samą kwotę czyli 165.000 zł / k- 93 akt/. Postępowanie dowodowe wykazało, że J. P. (1) nie dysponuje innym majątkiem niż udział w nieruchomości, który darował pozwanemu.

W dalszej części rozważań Sąd zważył ,iż pozwany jest synem dłużnika, działa zatem domniemanie z art. 527 § 3 k.c. którego pozwany nie obalił, a ponadto czynność prawna była nieodpłatna, zatem wiedza pozwanego w zakresie działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela nie ma w sprawie znaczenia. Z przytoczonych wyżej przyczyn sąd w całości uwzględnił powództwo, działając na podstawie przytoczonych przepisów prawa. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c..

Pozwany na powyższy wyrok wniósł apelację zaskarżając go w całości. Orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj art. 527 kc poprzez jego błędne zastosowanie , a w konsekwencji uznanie że spełnione zostały przesłanki skutkujące uwzględnieniem powództwa ; nieuzasadnione przyjęcie, że dłużnik J. P. (1) jest osoba niewypłacalną z uwagi na okoliczność ,że prowadzone przeciwko niemu egzekucje jako bezskuteczne były umarzone gdyż powód nie podjął wszelkich czynności w ramach postępowania egzekucyjnego, a mianowicie np. nie skierował do sądu wniosku o wyjawienie majątku dłużnika. Zarzucił Sądowi nie wystarczające rozpytanie dłużnika zeznającego w charakterze świadka dla ustalenia czy w chwili zawarcia umowy darowizny oraz w dacie wyrokowania był osobą niewypłacalną co jest niezbędne w kontekście związku przyczynowo skutkowego dla oceny przesłanek warunkujących uwzględnienie powództwa. Pozwany zgłosił także zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art 233 kpc poprzez przyjęcie m.in. , że J. P. (1) wiedział o istnieniu jakiegokolwiek zobowiązania wobec powoda , a w konsekwencji przyjęcie ,że dokonując darowizny na rzecz syna działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela , błędne przyjęcie ,że pozwany posiadał wiedzę o istniejącym zobowiązaniu ojca. Podniósł ponadto że dobre relacje rodziców z dziećmi nie muszą świadczyć o tym że rodzice ewentualnymi problemami obarczają dzieci wręcz przeciwnie najczęściej rodzice przed wszelkimi problemami starają się dzieci chronić . W oparciu o powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa z zasądzeniem poniesionych w sprawie kosztów , ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego .

Powód wniósł o oddalenie apelacji wraz z zasądzeniem kosztów postępowania apelacyjnego .

Sąd Okręgowy zważył , co następuje:

Zdaniem Sądu Okręgowego zarzuty apelacji są bezzasadne i sprawiają ,że podlega ona oddaleniu.

W ocenie Sądu odwoławczego , Sąd Rejonowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe ,a zebrany w sprawie materiał dowodowy poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 par 1 kpc. Na tej podstawie Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne , które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania .

Na wstępie przytoczyć należy przepisy prawa materialnego powołane przez Sąd Rejonowy w motywach zaskarżonego wyroku mające w sprawie zastosowanie. Art. 527 k.c. stanowi ,że gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową , każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli , a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskał korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała ,iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (par 3 art. 527 k.c.) Z kolei art. 528 kc stanowi, że jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie , wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną , chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć ,że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i wreszcie przepis art. 529 kc mówi o tym , że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny , domniemywa się ,że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli . To samo dotyczy wypadku gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny .

W tym miejscu Sąd odwoławczy podnosi , w kontekście zarzutów apelacji dotyczących naruszenia przepisów postępowania cywilnego , że ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy spoczywa na stronie , która z faktów tych wywodzi skutki prawne. Na Sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń , mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwania dowodów na ich udowodnienie. Do Sądu nie należy także przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 kpc). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 kpc) , a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenia (art. 227 kpc) spoczywa na stronie , która z faktów tych wywodzi skutki prawne (tak SN w orz: z dnia 17 grudnia 1996 r. (...) 45/96 , OSNC 1997 nr 5-6 poz 76 , z dnia 1 lipca 2001 r. V CKN 406/00 Lex nr 52321 z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 22/00 Lex nr 52438).

Zdaniem Sądu Okręgowego nie może być uznane za wadliwe orzeczenie Sądu Rejonowego uznającego za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) w W. czynność prawną w postaci umowy darowizny zawartej w dniu 6 czerwca 2014 roku w formie aktu notarialnego sporządzonego w Kancelarii Notarialnej M. P. (1) w C. za numerem rep (...) między pozwanym A. P. i J. P. (1) , co do wierzytelności w kwocie 15 392 ,15 złotych. Nie budzi bowiem wątpliwości ,że pozwany jest synem dłużnika J. P. (1) , przedmiotowa czynność prawna była nieodpłatna zatem wiedza pozwanego w zakresie działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela nie ma w sprawie znaczenia. Z kolei dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej czynności ucierpi materialny interes wierzyciela , zazwyczaj przez wyzbycie się całości lub części majątku , nadającego się do egzekucji . Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że J. P. (1) nie dysponuje innym majątkiem niż udział w nieruchomości , który darował pozwanemu –synowi A. P. aktem notarialnym z dnia 6 czerwca 2014 roku .

Sąd Okręgowy podnosi ,że nie mogły być uznane za skuteczne działania pozwanego zmierzając do wykazania nieistnienia zobowiązania i braku świadomości jego ojca J. P. (1) odnośnie tego , że został w stosunku do niego wydany tytuł wykonawczy opatrzony klauzulą wykonalności na rzecz uprawnionego wierzyciela . Z dokumentów przedstawionych przez powoda wynika, że nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy dla Warszawy –Śródmieścia z dnia 10 listopada 2009 roku w sprawie I Nc (...) , jest prawomocny. Prawidłowo Sąd Rejonowy uznał za niewiarygodne twierdzenia pozwanego o tym ,że jego ojciec , jak i matka J. P. (2) nie wiedzieli o istnieniu niespłaconego zobowiązania finansowego J. P. (1), które wynika z niespłaconego kredytu zaciągniętego jeszcze w 2001 roku. Matka powoda potwierdziła odbiór nakazu zapłaty (karta 21 akt I Nc (...)), a ojciec brał udział w postępowaniach egzekucyjnych w sprawach sygn.akt III Km (...) , III Km (...) , Km (...) , Km (...) , bo przecież w jednym z nich została skutecznie przeprowadzona sprzedaż licytacyjna samochodu marki T. (...) , który stanowił własność dłużnika J. P. (1). Wszczęte przeciwko J. P. (1) postępowania egzekucyjne zostały umorzone z powodu ich bezskuteczności. Dłużnik J. P. (1) , był niewypłacalny i ta sytuacja nie zmieniała się do chwili obecnej . Jest oczywiste ,że dłużnik miał możliwość zaspokojenia wierzyciela za środków pochodzących ze sprzedaży mieszkania przy ulicy (...) w C. , które to środki przeznaczył na zakup udziału w nieruchomości położonej w M. przy ulicy (...) w wysokości 1/4 części , który to następnie darował umową - będącą przedmiotem niniejszego postępowania - na rzecz pozwanego. Do chwili obecnej wierzyciel nie został zaspokojony, a w sprawie nie przedstawiono dowodu z którego wynikałoby, że dłużnik J. P. (1) posiada majątek. Przynajmniej , nie wynika to z jego zeznań , złożonych w niniejszej sprawie w charakterze świadka na rozprawie w dniu 12 maja 2016 roku , a przecież świadek był do dyspozycji zarówno strony powodowej, jak i pozwanej (k-115).

Zatem nie budzi wątpliwości także Sądu Okręgowego ,że przedstawiony przez powoda materiał dowodowy , był wystarczający do uznania zasadności przedmiotowego powództwa, a w takiej sytuacji , niezłożenie przez wierzyciela wniosku o wyjawienie majątku dłużnika , nie może mieć kluczowego w sprawie znaczenia - po myśli pozwanego - zwalczającego ustalenia Sądu dotyczące stanu niewypłacalności dłużnika. Zebrany w sprawie materiał dowodowy oceniony przez Sąd Rejonowy bez naruszenia art. 233 kpc wykazał ,że jeszcze przed dokonaniem darowizny J. P. (1) , był niewypłacalny , egzekucja prowadzona przeciwko niemu była bezskuteczna i dłużnik pozostaje niewypłacony do chwili obecnej.

W tych okolicznościach w ocenie Sądu Okręgowego apelacja pozwanego okazała się bezzasadna i dlatego też z mocy art. 385 kpc podlegała oddaleniu . O kosztach w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z art 98 i 108 kpc .